

Coets borratxos, la pólvora més polèmica

La recent controvèrsia per la prohibició de llançar coets borratxos als carrers de Paterna ha despertat una polèmica que es viu des de fa pocs anys a moltes localitats que celebren aquesta festa, una de les tradicions més peculiars del País Valencià. En alguns pobles, s'han hagut d'acotar àrees en les quals es poden llançar coets. Molts altres, han anat més lluny i han posat gàbies perquè aquests enginys no circulen lliurement per la via pública.

Els coets borratxos o corredors, aquells que en encendre's fan cabrioles imprevisibles entre els cossos d'aquells que els llancen fins que finalment exploten, són una tradició festiva arrelada en multitud de pobles i ciutats de nord a sud del País Valencià que des de fa uns pocs anys ha començat a ser qüestionada.

Als ja habituals entrebancs que té la guerra de les carretilles d'Elx, s'han afegit enguany els que han aparegut a dos de les altres localitats amb més tradició coetera, Paterna i Bétera, i a molts altres pobles.

El principal problema, coincideixen a

assenyalar els personatges implicats en la festa consultats per aquest setmanari, són les queixes que han començat a aparèixer fa poc temps entre els veïns, que històricament havien suportat les molèsties d'aquesta festa (el soroll, l'ocupació de la via pública i l'embrutament de les seues façanes) i que ara simultàniament en moltes localitats han començat a mobilitzar-se per denunciar els desperfectes que ocasiona el llançament de coets borratxos. "Els coets borratxos han passat de ser un fet cultural assumit per tots a ser un fet sectorial, només dels qui llancen. Hi ha un canvi cultural, s'està perdent la cultura del foc", assenyala Josep Vicent Frechina, estudiós d'aquest fenomen i cofundador de la Colla de Dimonis de Massalfassar.

La localitat on més polseguera s'ha alçat enguany ha estat Paterna (l'Horta). Tradicionalment, a la famosa cordada que se celebra el darrer diumenge d'agost al carrer Major, l'ha seguida la recordada, en la qual els membres d'una vintena de penyes llançaven coets borratxos en algunes zones d'aquesta ciutat. Enguany, l'alcalde, Francisco Borruy, ha prohibit que es llancen coets pel poble durant la recordada. En canvi, ha construït el *coetòdrom*, una gàbia amb capacitat per a 60 persones que entrà en funcionament el passat 18 d'agost, perquè els coeters llancen els artefactes dins. Tan sols quatre de les vint penyes han acceptat de llançar coets dins de la gàbia. L'ha resta ha boicotat aquesta instal·lació de manera cridanera i ha exigít que s'establiren algunes àrees acotades dins del casc urbà per llançar coets. L'enfrontament ha estat visceral. Els detractors

s'han manifestat en diverses ocasions a les portes del *coetòdrom*. A l'hora de tancar l'edició d'aquest setmanari, dos dies abans de la recordada, l'alcalde no havia cedit i seguia negant-se a acceptar que es llançaren coets al carrer. La raó adduïda: les cada vegada més nombroses denúncies dels habitants dels carrers en què es llancen coets. "Els veïns no volen coets", confirma Pepín Damián, coeter major de Paterna.

El llançament de coets en una instal·lació tancada també s'ha instaurat enguany a Mislata (l'Horta). Diumenge passat, 25 d'agost, els coeters van dur a terme la cordada en una perimetre tancat d'enreixat per primera vegada. Fins ara, es desenvolupava al carrer de manera oberta. Aquest recinte té tres metres i mig d'alçada, però, a diferència del *coetòdrom* de Paterna, no té sostre. El llançament de coets dins d'un enreixat no és una novetat. L'any passat, ja es van llançar els coets borratxos amb instal·lacions d'aquestes característiques a localitats com Puçol (l'Horta), el Puig (l'Horta), Montserrat (la Ribera Alta) o Picanya (l'Horta).

Fernando Miralles, responsable de foc dels Clavaris del Crist de Mislata, organitzadors de la cordada, explica les dificultats amb què es trobaven: "Tenfem molts problemes amb el veïnat. L'assegurança ens ha obligat enguany a fer la cordada dins d'un perimetre de tanques". Aquest és un problema que es reproduïx en diferents pobles. Cada vegada hi ha més denúncies i les assegurances han disparat el preu de les pòlisses i han posat condicions més estrictes per cobrir els desperfectes. És també el cas de Bétera (Camp de Túria).

Aquest poble celebra el 15 d'agost per la nit una cordada en un carrer del poble i després, una coetada per tota la població fins a la matinada. Fins ara, era l'única localitat del País Valencià en la qual es podien llançar coets per tot el casc urbà. Enguany, les coses han canviat. S'han pogut tirar coets en 32 places i carrers del poble. Aquest va ser el compromís al qual va arribar l'Ajuntament de Bétera amb una companyia d'assegurances, que no volia fer-se càrrec del volum de denúncies que es produïen per tot el poble. "Des de fa tres o quatre anys, les denún-

Instantània d'algunes persones llançant borratxos al polèmic 'coetòdrom' de Paterna dimecres 22 d'agost. La major part dels coeters han boicotat aquesta instal·lació nova.

cies s'han disparat. L'any passat, van haver aproximadament 100, i algunes són falses. Alguna gent del poble ha perdut la tolerància", explica José Antonio Reig, tinent d'alcalde de Bétera. Reig apunta també un altre problema: "les façanes, hui, són més cares, i hi ha una classe de coets, els que duen titani, que són molt difícils de netejar. Hauria d'estar prohibida la fabricació d'aquesta classe de coets".

El futur de la festa dels coets és una incògnita també a Rafelbunyol (l'Horta), localitat en la qual s'han llançat tradicionalment aquests artefactes en una àrea acotada per celebrar la festa de Sant Antoni, al mes de gener. "Des de fa un parell d'anys, hi ha queixes de veïns pel deteriorament de les façanes. Les assegurances no es volen fer càrrec perquè s'han multiplicat les denúncies", explica Enric Carbonell, regidor del Bloc a Rafelbunyol. "És una incògnita el que puga passar l'any que ve —diu—. És possible que s'instal·le una gàbia, però previsiblement hi haurà una forta oposició. El poble està molt dividit".

A Elx (Baix Vinalopó), en canvi, els problemes no són nous. A la Nit de l'Albà, el 13 d'agost, en acabar l'espectacular llançament de palmeres, comença la guerra de les carretilles, els participants en la qual han tingut problemes històrics amb l'autoritat. Ja l'any 1983, el governador civil d'Alacant va enviar la

policia per evitar sense èxit que els *carretillers* celebraren la festa. Des de fa uns anys, aquesta batalla de coets se celebra en una zona acotada que enguany ha estat més xicoteta i vigilada per una dotació de 147 policies. Rafael Climent, patró del Misteri d'Elx i *carretiller* des de fa quasi cinquanta anys, considera que un dels problemes és que hi ha molta gent que no sap llançar coets: "Hi ha molta gent irresponsable, que es llança a tirar carretilles sense saber. S'hauria de donar més informació". Climent considera que un altre problema és el comportament dels mitjans de comunicació, que tots els anys destaquen les relacions de ferits, que estan exagerades.

Frechina incideix en el comportament dels mitjans de comunicació. "Les notícies són sempre negatives. La desinformació dels mitjans de comunicació està jugant un paper determinant", assegura.

Fet i fet, Frechina és pessimista pel que fa al futur d'aquesta festa. "S'ha multiplicat la gent que es posa en els coets sense saber com fer-ho. Hi ha una cultura de la seguretat que no es transmet, sobretot als pobles amb un gran creixement urbà. També s'ha de considerar que s'ha passat de tirar uns pocs coets a fer molt el bèstia. A les ciutats grans, com ara Elx, Paterna o Bétera, crec que hi ha ben poc a fer. La festa es reduirà progressivament".

Miquel Calvet